

**Tekst 27. Inleiding tot het reïncarnisme (herbelichamingsleer)
(22 p.).**

Deze tekst werd herwerkt op 12/11/24

Klik het hoofdstuk aan dat je wenst te lezen.

Inhoud

1. Inleiding.....	1
2. Historisch overzicht van de voornaamste reïncarnatie-opvattingen.	2
IA. Een primitief reïncarnisme.	3
IB. De antieke en klassieke reïncarnismen.	3
1Ba. Het Indische reïncarnisme.	4
IBb. Het Griekse reïncarnisme.	8
Drie leerstelsels verkondigden het reïncarnisme	9
3. Overzicht der anamnesemethoden	17
A. Onrechtstreekse methoden.....	17
B. Rechtstreekse methoden.	17
4. Reïncarnatie : Is hij Elias?	20

1. Inleiding

Het feit dat een zo ernstig en hoogstaande tijdschrift als *Zeitschrift für Religions- und Geistesgeschichte*, Köln, Jrg. 11 (1957): 2 (S.97/199), een bijzonder nummer geheel wijdt aan ‘Reïncarnatie’, zoals dit thema heden in wijsgerige en religieuze middens ter sprake komt, bewijst dat zelfs een rechtgelovig katholiek reïncarnatie niet als een hersenspinsel kan wegwimpelen: zowel het historisch overzicht als de epistemologische uiteenzetting (over de kenbaarheid van reïncarnatie) willen dit duidelijk maken.

Bibliografie.

Het aantal boeken en artikelen over herbelichaming is ontelbaar. Eén werkje zij aangehaald *K.O. Schmidt, Wij leven niet slechts éénmaal*, Leiden, s.d., biedt een goed overzicht van de bijzonderste grondbegrippen inzake wederbelichaming (afgezien van sommige persoonlijke visies van steller). De Duitse uitgave, “*Wir leben nicht nur ein-mal*”, Gettenbach, dateert van 1956.

Woordenschat.- ‘Reïncarnatie’ (van het Latijnse ‘reïncarnatio’ letterlijk: her.in.-vlesing) heet, in het Nederlands, ook weder- of herbelichaming, d.i. het feit dat een ziel of geest (bewustzijn) opnieuw in een lichaam van

grofstoffelijke (aardse) aard als bezielende en levendmakende kracht intreedt tot wanneer dat lichaam sterft. - Twee aan het Grieks ontleende termen dienen hier vermeld:

a/ palingenesia, her- of wedergeboorte (her- of weder.ontstaan, letterlijk), met de bijgedachte dat het wezen dat herontstaat, op hetzelfde peil herontstaat;

b/ met.em.psuchosis, transmigratio animae, zielsverhuizing, met de bijgedachte dat het peil waarop men zich herbelichaamt kan verschillen (van mens naar dier b.v.). Dit laatste woord is dan ook het breedst naar betekenis: het omvat palingenesia. 'met.en.somatosi's' is ook gebruikt (en geschikter).

2. Historisch overzicht van de voornaamste reïncarnatie-opvattingen.

Het is onmogelijk, binnen het bestek van dit artikel, alle opvattingen weer te geven. *R.O. Van Holte tot Echten, Reïncarnatie*, Bussum, 1921, blz. 7/69, is het mij bekende beste overzicht. Blijkbaar is 'reïncarnatie' en van oudsher en bij vele volken bekend: in de Oudheid kende men het in India, Griekenland, Gallië (de Keltische druïden), Scandinavië (Edda; het Noorse Flateyjarbok (in zijn verhaal over koning Olaf de Heilige (995/1029))); heden vindt men reïncarnistische overtuigingen in zo uiteenlopende culturen als die der Zoeloe's (Zuidelijk Afrika), Groenlanders en Noord-Amerikaanse Indianen of die der Dajak (Borneo).

Soorten reïncarnisme

In hoofdzaak zullen wij:

a/ ethische (op de gewetensvorming de nadruk leggende of moreles), ja, ascetische,

b/ agogische (opvoedkundige) en

c/ therapeutische (mensverzorgende) opvattingen ontmoeten.

Apart staat natuurlijk de experimentele opvatting, die wij in het epistemologisch gedeelte zullen bespreken: zij legt de nadruk op de ken- en bewijsbaarheid van reïncarnatie. Van oudsher zijn er mensen geweest - men denke aan de Hellenistisch-Romeinse theosofieën (d.i. denkwijzen vooral vanaf -200 (voor Christus), die als kenbron een buiten- en bovennatuurlijke ervaring aanvaardden).- die naar methoden gezocht hebben om zekerheid omtrent vorige levens (pre-existentie) te verwerven

IA. Een primitief reïncarnisme.

De archaische (d.i. aloude) cultuur heeft blijkbaar een reïncarnisme gekend. Het is hier onmogelijk er nader op in te gaan, doch één model wil ik even aanhalen. *H. Petri, Kult-Totemismus in Australien*, in *Paideuma V* (1950), S. 44/58 (opgenomen in *C.A. Schmitz, Hrsg., Religionsethnologie*, Frankfurt a.M.; 1964, S. 233), onderscheidt:

a/ pro-tototemistische (de oudste vorm van totemisme, d.i. occulte binding van de mens met dieren, planten, zaken en natuur- of cultuurfenomenen),

b/ cultus- of erediensttotemistische en

c/ sociaaltotemistische vormen.

Hij heeft het vooral over het door A.P. Elkin (vanaf 1933 publiceerde deze studies daaromtrent) benadrukte cultuele totemisme: in het centrum daarvan staan de reizen van mythische (d.i. in de mythen ter sprake gebrachte) voorouders (paren, enkelingen, groepen) langs een lijn doorheen het oorspronkelijke landschap der oerbewoners of Aborigines (een soort via sacra of heilige weg).

Op welbepaalde plaatsen, die nu nog eredienstplaatsen zijn, hebben de stichtende voorouders conceptionalistische ritën verricht: op die plaatsen hangt een sterk geladen machtssfeer en situeren de oerbewoners zgn. 'geestkinderen', d.i. fluïdieke kinderen of beter kinderzielen, die daar 'voortgebracht', 'verwekt' zijn door die totemistische voorouders (= eerste betekenis van 'conceptionalisme' of verwekkingsreligie).

Deze kinderen van fijnstoffelijke aard worden, bij geslachtsgemeenschap van een oerbewonerechtpaar, ontvangen (= tweede betekenis van 'conceptionalisme' in de schoot van de moeder: zodoende ontstaat een mens, kind van zijn ouders, doch tegelijk 'geestkind', 'reïncarnatie' (aldus letterlijk Petri) van de cultuurstichtende voorouders, die zich, op die 'geestkinderlijke' wijze, in een oerbewoner herbelichamen. Dit conceptioneel aspect vormt één van de centrale punten in het cultuele totemisme.

IB. De antieke en klassieke reïncarnismen.

A. Lang, Myth, Ritual and Religion, London, 1887-1, 1913-5 heeft er de nadruk op gelegd dat in de antieke (hij bedoelde vooral de Indische en de Griekse) culturen veel getuigeresten (superstitiones zouden de oude Romeinen gezegd hebben) van de archaische culturen voortleven. Het riskeert dat reïncarnisme één van die getuigeresten is.

1Ba. Het Indische reïncarnisme.

Bibl. st.

- *H. von Glasenapp, Brahmanisme of Hindoeïsme*, 's-Gravenhage, 1971;
- *J. Gonda, De Indische godsdiensten*, Wassenaar, 1974,- waarin achtereenvolgens het Vedisme (de oudste vorm), het (strikte) Hindoeïsme en het Boeddhisme ter sprake komen (terwijl von Glasenapp Hindoeïsme en Brahmanisme vereenzelvigd, maken anderen onderscheid tussen het oudere Vedisme en het jongere Brahmanisme: blijkbaar staan de vaktermen niet vast 1);
- *J.J. Poortman, Raakvlakken tussen Oosterse en Westerse filosofie*, Assen/ Amsterdam, 1976 (bijzonder 'Voorbestaan en voortbestaan', o.c., blz. 1/64);
- *O. Wolff, Das Problem der wiediedergeburt nach Shri Aurobindo*, in *Zeitschr. f. Religions- und Geistesgesch.*, 9 (1957): 2, S. 116/129 (waar een scherpe kritiek door Aurobindo op de klassieke zielsverhuizingsleer in India wordt uitgeoefend: moreel- kosmisch, ethisch-religieus, mechanisch-wetmatig, personalistisch, mnemogenetisch, individualistisch, - ziedaar de zes grondslagen van het traditionele reïncarnisme, die Aurobindo bekritiseert).

Het Vedisme - de oudste religie sedert +/- -1200 in Pendsjaab, d.i. in het Vijfstro-menland, nog buiten India - kent blijkbaar geen reïncarnisme; doch de Brahmanen (daarvandaan het Brahmanisme, de tweede Indische religie) hebben de Veda geduid in reïncarnistische zin.

Volgens *J. Gonda, Les religions de l'Inde, I Védisme et hindouisme ancien*, Paris, 1962, p 249; is de overtuiging dat de enkeling doorheen verschillende 'existenties' of levens heen gaat (in de gedaante van een dier of, meestal, in die van een mens) op grond van zijn 'karman' (vaak 'karma' ook uitgesproken), gesteund op verscheidene gronden:

- a/ volksovertuigingen (droomervaringen, gedaanteveranderingen, enz.),
- b/ de cyclische of kringlopige gedachte (de mens ondergaat dezelfde kringloop als de natuur in haar jaargetijden),
- c/ de twijfel aan de door de Vedisten. voorgeschreven riten (die zgz. moesten dienen om zielsverhuizing te vermijden),
- d/ de overtuiging dat de riten ('karman' in de rituele zin van dat woord, d.i. wereld) een wedergeboorte kunnen veroorzaken, nl. bij mislukking,
- e/ heel bijzonder, de behoefte om het lijden van de gerechtige in overeenstemming te brengen met de beloning van de deugd, alsook het lijden dat onbegrijpelijk is, een uitleg te bezorgen.

De karmische leer (d.i. het begrip 'karman') komt, aldus Gonda, o.c., 48/2149, hierop neer: de toekomst van de mens hangt niet (of niet alleen) af van magische formules, van riten (die gedeeltelijk magisch opgevat werden, van offers of van een machtig wezen (de godheid b.v.), doch van de eigen daden: "Zoals men handelt en zich gedraagt, zo zal men eraan toe zijn na de dood: degene die goed handelt, is gelukkig; degene die kwaad doet, is ongelukkig". Het karma(n) is een fijnstoffelijke macht die zich vastzet op het 'atman' (het lichamelijke en zielkundige 'ik') van een persoon; dit 'karma(n)' blijft voortbestaan, ook wanneer de lichamelijke en zielkundige bestanddelen van de persoon in kwestie, wanneer hij sterft, zich in de lichamelijke en zielkundige bestanddelen der natuur oplossen.

Gevolg: de verzameling van de aardse daden van een persoon, voor zover zijn fijnstoffelijke (= fluïdieke of subtiele) 'massa' heeft geschapen die 'karma(n)' heet, verdwijnt, verzwindt niet; meer nog, zij bepaalt het lot van die persoon na zijn dood en de toestand waarin hij zal wedergeboren worden in een nieuw lichamenlijk-zielkundig bestaan.

Men vergelijk deze 'karmische' leer met wat de *Bijbel* zegt. De *wijsheidsboeken*, die het leven en de wereld begrijpen in hun wetmatigheid (*G. von Rad, Theologie des Alten Testaments, Bd II, München, 1961, S. 319*), alsook de 'apocalyptische' of 'openbarende' boeken, die hetzelfde doen maar met de nadruk op het kwaad in de wereld (*ibid.*, S. 317: "de wereldrijken (der Meden en Perzen en der Grieken) gaan naar de volle maat van hun misdaden en, meteen, naar hun einde"). (*Dan 8:23*), spreken gelijkaardige zin. "Sinds God, in de aanvang, de mens schiep, heeft hij hem aan zijn eigen verstand overgelaten. Indien gij wilt, kunt gij de geboden onderhouden en, indien gij wijs (d.i. u bewust van de wetmatigheid die in Gods heilal heerst) zijt, volbrengt gij zijn wil. Voor u zijn neergelegd water en vuur (d.i. elkaar uitsluitende dingen): steek uw hand uit naar wat gij verkiest. Voor de mens ligt de keus tussen leven en dood: wat hij verlangt, dat wordt hem gegeven". (*Jez. Sir (= Ekklesiastikus) 15: 14/17*).

S. Paulus waarschuwt de Galaten voor de wetmatigheid die het leven, de dood en het nadoodse bestaan beheersen: "Bedriegt u niet: God laat niet met zich spotten. Wat de mens zaait, dat zal hij ook oogsten: wie zaait in het vlees (d.i. in armzalig - zondige menselijkheid), zal verderf oogsten uit het vlees; doch wie zaait in de geest (d.i. in goddelijk geïnspireerde bezieling), zal eeuwig leven oogsten uit de geest". (*Gal 6: 7/8*).

Waarom halen wij deze sapiëntiële (= wijsheids-) en apocalyptische teksten aan? Omdat wij de 'wijsheid' die het Brahmanisme verkondigt, niet

moeten zien enkel en alleen met de ogen van de priesterlijke (of 'historische') en van de profetische boeken van de Bijbel, die eenzijdig, de nadruk leggen op de uitverkorenheid van Israël (en de Kerk) met minachting voor de zgn. 'heidene'. De Bijbel heeft ook een soort boeken dat universeel kijkt.

De karmische leer komt uit op samsara (Gonda, o.c., 250). Dat wat de mens wenst en wil, richt zijn verbeelding. Die verbeelding richt zijn daden. Die daden richten zijn 'karma(n)'. Welnu, dit karma(n) werkt wetmatig, automatisch. Zelfs de Indische goden zijn eraan onderworpen; zij kunnen het effect ervan niet tegenhouden. Zolang iemand karma(n) vormt; zolang karma(n) zich in zijn atman, zijn lichamenlijk en zielkundig 'ik', vastzet (dat van anderen uitgaat), tot zolang is hij gedwongen in deze wereld te leven.

Het karma(n), dat het rad of de kringloop der wedergeboorten schept, maakt van de mensen slaven van dit aardse leven en zijn terugkeer (samsara): zijn gewoon zichzelf niet (vervreemding, aliënatie). Zij worden mee gespoeld met de stroom van de samsara en zijn aardse ellenden.

In dat Licht behoort men yoga te begrijpen (Gonda, o.c., 367). Yoga betekent waarschijnlijk 'methodische inspanning' (gericht op de eenheid met het heelalbeginsel). Oeroud in zijn oorsprong, is yoga vooreerst de beheersing van de lichamenlijke en zielkundige zijde (door middel van inkeer, vervoering en samengebalde aandacht (concentratie)).

Deze beheersing, aldus Gonda, is gericht op de bevrijdende (nl. uit de greep van karma(n) en samsara) 'kennis' (te vergelijken met de 'gnosis' van de Hellenistisch-Romeinse oudheid) of, zelfs, op de bevrijding zelf. Deze zelf bestaat erin dat de yogi(ni); direct waarneemt en 'ziet', met buiten- en -bovennatuurlijke kennis, ongestoord door deze aardse sfeer, de onvergankelijke en eeuwige zijde van het leven en de wereld, nl. het Heelalbeginsel, waarmee hij, in de grond, mede-eeuwig is. Yoga verloopt zonder priesters, doch onder begeleiding van een goeroe of wijsheidsleraar, die tot model en leider dient van de leerling. De reden: een religieuze ervaring, buiten de priesters om, opbouwen is steeds een riskante onderneming, die men, traag en langdurig, aangaat o.l.v. iemand die gevorderd is.

Men beweert dat een pessimisme de karmische leer doorzindert: zulks is juist. En toch: slechts deze aarde biedt de uitweg uit de ketting der wedergeboorten. De aarde is dus bruikbaar. Er is ook een ascetisme aan verbonden: de 'begeerte' (die in wens en wil, via daden, karma(n) schept) behoort, gedurende dit aardse leven uit te sterven (versterving).

Vergeleken met het cultustotemistisch reïncarnisme van de Australische oerbewoners, is het antiek-klassieke Indische reïncarnisme niet (of niet zonder meer) voorouder-gebonden. Het is het individu - en niet enkel de voorouder - die terugkeert op aarde. Wel is er een gelijkenis zoals de stichtende daden der cultus-totemistische voorouders een fluïdieke (= fijnstoffelijke, subtiele) lichamelijke scheppen (nl. in de geestkinderen, die 'zweven' waar zij daden hebben gesteld), zo scheppen de daden der individuele mensen fluïdieke lagen in en rond hun lichamelijk-zielkundig 'ik', die 'karma(n)' heten en die overblijven.

Het Boeddhisme, uit Vedisme en Brahmanisme ontwikkeld, door Siddart (-560/-480), die de 'boeddha' ('verlichte') is, "beoogt verlossing uit het levensleed door het ware inzicht" (C.J. Bleeker, *Het geheim van de godsdienst*, Wassenaar, 1973, blz. 50). "Het door Boeddha gepredikte heilmiddel is, op zijn wijze, reeds een yogacursus" (J. Gonda, o.c., 367). Op één punt dient de nadruk gelegd:

"Kenmerkend voor de boeddhistische opvatting van de sansara is (...) dat niet de ziel de dood overleeft, maar daar slechts het karman, het resultaat van het handelen van een mens, voort bestaat, waaruit een nieuwe existievorm voortkomt. Het boeddhisme meent dat de idee van de continuïteit van de ziel, de identiteit van het 'ik', een waandenkbeeld is, dat de verlossing in de weg staat. Het geestelijk leven van de mens is een bundel strevingen, een stroom emoties." Zo ziet men dat het Boeddhisme de atman-opvatting van het Brahmanisme verder doorzet: het atman was het lichamelijk-zielkundig 'ik', dat met de dood vergaat; hier is dat 'ik' een bundel strevingen en emoties, die met de dood vergaan. In beide gevallen blijft het fluïdieke resultaat over, nl. het karma(n).

Men vergeet niet dat de Indische religies sterk 'monistisch' zijn, d.i. er is, in de grond, maar één (monos = alleen, enig) werkelijkheid ('sat' geheten), nl. een onpersoonlijk Heelalbeginsel, waarvan een persoon slechts een soort (afsplitsing en) uitvloeisel is, dat naar zijn Oorsprong terug wil;

Een persoon bestaat uit drie aspecten: zijn dieper, 'goddelijk' 'ik', uitvloeisel van het Heelalbeginsel, en, verder het 'atman' (de lichamelijke en zielkundige 'vorm' waarin het diepere 'ik' vervalt bij zijn uitvloeiing); alsook het 'karma(n)', de fluïdieke verworvenheid van één aards leven. Alleen het dieper-goddelijke 'ik' is met het boventijdelijke heelalbeginsel mede - eeuwig en dus pre-existent (vooraf bestaande) en ook post-existent (voort bestaande) in de echte zin, terwijl het karman eigenlijk slechts post-existent is, en het

‘atman’, het oppervlakkige ‘ik’, geen van beide (noch pre- noch post-existent), louter vergankelijk.-

Dit verschilt, natuurlijk, grondig van de Bijbelse openbaringsopvatting: God is wel Heelalbeginsel doch persoonlijk (zelfs drie-persoonlijk in het christendom; de mens bestaat uit een onsterfelijke ziel die niet met God mede-eeuwig is doch in de tijd met een begin geschapen (en niet uitgevloeid en/ of afgesplitst door een (ver)val binnen het Heelalbeginsel: God schept immers uit zijn overvloed en in alle vrijheid).

Een gedeelte van de kerkvaders (en, in hun lijn, van de scholastiekers en de katholieke theologen) neemt aan dat, behalve puur geestelijke, onstoffelijke ziel en grofstoffelijk lichaam, de mens ook nog een fluïdieke ‘ziel’ bezit (vgl. *J.J. Poortman, Ochêma (Geschiedenis en zin van het hylische pluralisme)*, Assen, 1954; *J. Feldmann, Occulte verschijnselen*, Brussel, 1938, o.m. blz. 297/307 (S. Augustinus, S. Thomas leert met Aristoteles dat de (onsterfelijke-geestelijke) ziel de grovere lichaamsdelen door de fijnere lichaamsdelen beweegt en dat het eerste werktuig van die bewegende kracht ‘geest’ is (d.i. volgens Thomas zelf, iets dat ‘quoddam corpus subtile’, een zeker fijnstoffelijk lichaam, is); wat bewijst dat zelfs de zeer spiritualistische theoloog die Thomas is, toch nog fluïdieke aspecten in de mens aanneemt; o.c., 202)); *J.D. Pearce-Higgins /*

G. Stanley Whitby, ed., life, Death and Psychical Research, (Studies on behalf of The Churches’ Fellowship for Psychical and Spiritual Studies), London, 1973, vooral *Hobert Crookall, Out-of-the-body-Experiences and Survival*, o.c., pp. 66/88; dit is, terloops gezegd, één van de degelijkste studies die ik persoonlijk gelezen heb wat betreft de houding die filosofie (o.c., 195/209) en theologie - hier van Anglicaans doch breed Christelijk standpunt opgevat (o.c., 240/257) kunnen aannemen. Uit dit laatste werk blijkt dat, ook van Bijbels-theologisch standpunt uit, zoiets als een subtiel (zoals de vroegere Mechelse Catechismus zei) of ijl- of fijnstoffelijk tussenlichaam of tussenwerktuig (zoals Thomas verkiest) een ernstige werkhypothese kan geheten worden, die het ons, Bijbels-Christelijken, mogelijk maakt met begrip van zaken andersgelovige opvattingen als die van de archaische of antiek-klassieke en middeleeuwse religies te verstaan.

IBb. Het Griekse reïncarnisme.

Herbert Jennings Rose, Transmigration, in *The Oxford Classical Dictionary, Oxford, 1950-2*, p.921, beweert dat de zielsverhuizingsleer zeer verspreid was, doch blijkbaar als een niet volkse en dus filosofische en theologische ‘leer’.

Drie leerstelsels verkondigden het reincarnisme

a/ *het Orfisme*, dat, volgens Pindaros (-518/-438) fragment 127, een schifting aanneemt tussen de 'arme (versta: armzalige)' zielen, die haar schuld uit te boeten hebben, en de 'edele' zielen, die bij de hooggeëerde goden een tranenloos bestaan genieten; heel in het bijzonder de arme zielen die driemaal, hier op aarde en in het hiernamaals, zich volkomen vrij houden van het kwaad, komen uit op de 'burcht' (d.i. het rijk) van Kronos, waar gelukzaligheid heerst; vgl. *H. Rüdiger, Griechische lyriker (Griechisch und Deutsch)*, Zürich, 1949, S. 170/173; -

M.b.t. het Orfisme vrl. *J. Pollard, Seers, Shrines and Sirens (The Greek Religious evolution in the Sixth Century B.C.)*, London, 195, pp. 93/105 waar het zgn. oudere Orfisme van de VII-de en de VI-de eeuw kort wordt besproken in het kader van de zgn. Religieuze Revolutie van de VI de eeuw); *ER Dodds, The Greeks and the Irrational*, Berkeley/ Los Angeles, 1966, pp. 135/178: *The Greek Shamans and Puritanism*, -- de Orfiekers verspreidden de leer dat het (grofstoffelijke) lichaam een 'graf' (sêma) is,- wat impliceert dat dit aardse leven minderwaardig is t.o.v. het anderwereldlijke leven; schuld en boete (moralisme, ascetisme) staan centraal; of de oudere Orfiekers de zielsverhuizing uitdrukkelijk als stelling hebben voorgestaan, is uit de overgebleven documenten niet zo duidelijk;

b/ *het Pythagor(e)isme* leerde met zekerheid als leerstelling de transmigratie; Pindaros, Empedokles,- later Horatius beschouwen het als één van de meest karakteristieke leerpunten van het Pythagoreïsme; vgl. *E.R. Dodds, o.c.*, pp. 147ff. (*Orpheus, Orphism*), 143ff, blz. 8. *Pythagoras*);

Geshichte der Philosophie, München, 1976, Bd. I (*Von Thales his Demokrit*), 53ff. ("Bij Pythagoras trad het onsterfelijkheidsgeloof net zoals bij de Orfiekers en vertegenwoordigers van aanverwante leerstelsels, in de vorm van de zielsverhuizings-leer op. De ziel doorloopt (...) een reeks belichamingen (...)"

Volgens Dodds staat de ziele-opvatting der orfiekers en Pythagoreeërs in verband met het sjamanisme uit het Noorden. Om goed te begrijpen welke vernieuwing dit in Griekenland te weeg bracht, noteert men wat *W. G. De Burgh, Nalatenschap der Oudheid*, Utrecht/ Antwerpen, 159, 19 blz. 127, zegt:

a/ de aloude Griek, sedert Homeros (IX- de e. voor Chr.) en vroeger, zag in het woord 'psuchè' (dat wij door 'ziel' vertalen) wat ook aloude Hebreeuwse

traditie erin zag, nl. het 'levensbeginsel' (d.i. dat wat iets lichamelijks 'levend' maakt); dit bestaat voort na de dood in de onderwereld doch niet zoals wij, Christenen dit nu verstaan, maar wel als een schim zonder bewustzijn; het gold als zinloos, zegt De Burgh, om voor een dergelijke ziel te 'zorgen' zoals b.v. de Orfiekers en de Pythagoreeërs dit voorstonden;

b/ de Orfische en Pythagoreïsche Griek, daarentegen, maakten een nieuw (en scherper) onderscheid tussen de 'ziel', die 'goddelijk' (d.i. hoger in de rangorde der wezens dan de mensen van gewoon peil van begaafdheid, - paranormaal begaafd) en, meteen, ook onsterfelijk was, en het lichaam, dat de 'kerker' dier ziel was, waarin zij de zonden uitboette die zij in haar voorgaand leven had bedreven; 'kerker' betekent dat de eigenlijke begaafdheid der ziel in het lichaam 'sluimerde': uit de gekerkerde, d.i. dompertoestand van haar begaafdheid werd de ziel wakker b.v. wanneer zij voorspellende dromen had en dergelijke meer; de bewustwording (of ontwaken) der ziel werd zodoende een taak van 'zorgen' voor de ziel; 'reiniging' (catharsis) der ziel betekende dat die sluimer- of kerkertoestand der ware ('goddelijke') begaafdheid der ziel werd weggewerkt, zelfs dermate dat men kon ontkomen aan reïncarnatie of her-kerkering (met herinsluimering der vermogens).

Zo verstaan wij het ascetisch-morele puritanisme der Orfiekers en Pythagoreeërs iet of wat beter: de ziel word erdoor ontkerkerd en 'wakker'. Immers lichamelijke verrichtingen dalen naarmate 'buitennatuurlijke' goddelijke of paranormale) verrichtingen stijgen, nl. in de vervoering of trance (transitio, overgang van de sluimerende naar de wakkere paranormale toestand).

De sjamaan, aldus Dodds, o.c., 140 is daarin gespecialiseerd: in de sjamaan-vervoering is hij niet gelijk de Pythia van Delfi gegrepen door een geest (en dus mediaal of mediumniek; neen, zijn *eigen ziel* verlaat zijn lichaam ('treedt uit') en 'reist' doorheen het heelal, meestal het heelal der 'geesten'.

In die toestand komen zijn sluimerende 'goddelijke' (versta: paranormale) begaafdheden naar boven: bilocatie (multi-locatie: op twee of meer plaatsen tegelijkertijd zicht- en tastbaar zijn), waarzeggerij, magische geneeskracht, religieuze dichtkunst enz. Meteen verstaat men waarom, vanaf de Orfische en Pythagoreïsche Grieken, de the(i)osis, deificatio, vergoddelijking, zo centraal staat ja, het doel van het aardse leven geheten wordt.

Die vergoddelijking is tenslotte het ontwikkelen van de sluimerende ('gekerker-de') vermogens van de mens, die, indien zij zulks niet doet, zich een ziel verwerft, die eens dat bij gestorven is, slechts een schim 'zonder bewustzijn', d.i. zonder ontwikkelde paranormale gaven, is, zoals de aloude Grieken (en o.m. Homeros) dit ondervonden hadden bij hun contacten met de 'zielige' schimmen in de Hades (onderwereld). Wat de oudere Grieken gezien hadden, waren 'sluimerende', niet - vergoddelijkte zielen.

Welnu, volgens Dodds, o.c., 140ff., hebben

1/ vroege kontakten met Thracië (in Noord-Griekenland) en

2/ gedurende de VII - de eeuw, contacten d.m.v. handel en kolonisering rondom de Zwarte Zee (Skythië) de Grieken het sjamanisme leren kennen (Meuli, in Hermes, 1936). Iatromanteis (medicijnmannen, letterlijk: genezers-zieners) komen dan op zoals Abaris, Aristreas, Hermetimos, Epimenides. Zij golden als theioi andres, 'goddelijke' mensen, die konden uittreden. In die lijn komt Pythagoras. Hij en Epimenides hadden vernomen van het geloof 'uit het Noorden' (Thracië, Skythië) dat de 'ziel' van een vroeger sjamaan, als een soort 'begeleidende geest' kan intreden in een levende sjamaan, en dit om zijn sluimerende begaafdheden te versterken.

Epimenides b.v. beweerde dat hij een herbelichaming was (was het een herintreding ter versterking?) van Aiakos. Pythagoras aanzag zich als identisch (als echt herbelichaamd of, enkel, als heringetreden?) met Hermetimos.

In dezelfde lijn trad Empedokles op, die zichzelf een 'theos', een 'god' (woord dat men moet verstaan als paranormaal ontwaakt) noemde (die winden kon stilleggen en doden doen opstaan).

Zo zou er een dubbele betekenis zijn in reïncarnatie

(a) het heroptreden in een nieuwe sjamaan (die dan zijn medium wordt) van een gestorven sjamaan - wat maar een reïncarnatie in de brede, oneigenlijke zin is -;

(b) het zich ten volle herbelichamen van een ziel in een nieuw lichaam na haar dood. Tot daar althans Dodds' opmerkingen terzake.

W. Röd, o.c., wijst op het verband tussen de Pythagoreïsche leer der metempsychosis en de (totemistisch aandoende) leer omtrent de samenhang en gelijkenis van al het levende: "de individuele ziel behoort tot het alom aanwezige leven van het bezielde heelal en zij behoort, d.m.v. overwinning van de onreinheid, opgelopen door de individuele belichaming, met de Alziel (Heelalziel) opnieuw verenigd te worden: Dit lijkt dan weer enigszins op het

monisme (zie hoger blz. 6) van India; hoewel het Pythagorisme veel monotheïstischer was.

Maar er is een zinniger wijze om dat zgn. 'monisme' te duiden, nl. de totemistische: 'totemisme' betekent dat er samenhang en gelijkenis bestaat tussen de mens en dier, plant, voorwerp uit natuur of cultuur, gebeuren uit natuur of cultuur.

De kern is blijkbaar, zoals *Ambelain, Le vampirisme (De la légende au réel)*, Paris, 1977, pp. 233/234, zegt, 'zieleruil' (*passation d'âme*): de mens wisselt met natuur- of cultuurfenomeen vaak met dieren, doch op verre na niet alleen - een subtiel of ijlstoffelijk lichaam uit en omgekeerd, een zielelichaam van het natuur- of cultuurfenomeen trekt in de 'getotemiseerde' mens, die, indien die totemisering of zielelichamenruil niet kundig is gedaan, van peil verlaagt en dierlijke, plantaardige, objectale gedragingen begint te vertonen; zoals ook, omgekeerd, dieren, planten, dingen 'menselijke' gedragingen beginnen te vertonen.

Ambelain geeft als voorbeeld de moderne voodoo, die, omdat hij geen mensenoffers mag brengen, een dier slachtoffert i.p.v. een meisje b.v. of een kind. Deze schijnbaar 'menselijke' vorm van slachtoffering geschiedt echter pas nadat de subtiele ziel, in een van haar fluïdieke afbeeldingen, uitgewisseld is met die van het dier dat geslachtofferd wordt.

Gevolg, aldus Ambelain, het kind of het meisje zal moeilijk leren spreken of lopen en blijft vaak 'idiot' doordat het zijn spreek- of loop-zielelichaam heeft geschonken aan een dier, dat dan 'menselijk' wordt (o.m. in zijn blik).

Welnu, *Aristoteles (De anima 1:3)* zegt dat Pythagoreïsche mythen (d.i. religieuze verhalen) beweren dat om het even welke zielen in om het even welke lichamen intreden. Dat 'om het even welke' is typisch totemistisch, en staat in verband met de ruil van het zielelichaam.

Staan wij even stil bij Empedokles van Akragas (-493/-433). Volgens hem zijn de 'zielen' daimones, 'geesten' (ons woord 'demonen' is te veel beladen met de theologische haat van de duivel), die, vooral omwille van 'moord' (dat zeer breed is, nl. alle doding van leven; vgl. W. Röd, o.c., S. 159) en meined op aarde incarneerden.

Zo een zonden worden door een lange boetetijd in een reeks wedergeboorten verzoend, vooral in de vorm van reinigingsriten (heilige gaven, offers, (maar dan geen bloedige offers, natuurlijk), vasten,

dieetvoorschriften (b.v. bonen in laurierbladeren), seksuele onthouding, enz..).

Let nu op hetgeen Empedokles beweert: “(In de zin van de metempsychose) beweerde hij, reeds als jongen en meisje, als plant, vogel en vis herboren te zijn”. (*Röd*, o.c., 159, *J. Zafiropulo, Empedocle d’ Agrigente*, Paris, 1953 (Coll. Budé), p. 292 (*fragm. 117*)).

Leibniz (1648/1716) nam, bij dieren metamorfose, gedaanteverandering aan; welnu, iets in die aard is bij Pythagoreeërs en o.m. bij Empedokles aanwezig (zoals overigens bij alle reïncarnisme) Empedokles ziet in dieren een van gedaante veranderde mens en zet zich af tegen dierenoffers, omdat dit ‘het eigen vlees eten’ is (*fragm. 137; Zafiropulo*, o.c., 300), wanneer men, na het offer nl. het offervlees eet en het offerbloed drinkt, zoals de zwarte magie dit doet.

Besluit: zowel in India als in Hellas (Griekenland) wordt de zielsverhuizing uitgebreid tot de dieren (en zelfs de planten of zgn. anorganische wezens) (die, occult gesproken, hoegenaamd geen ‘levenloze’ wezens zijn doch ‘bezielde’ materie zowat in de zin van de primitieve animisten of ook in de zin van Teilhard de Chardin’s ‘bewustzijn’ dat, volgens hem, de materie (pas geïnfomeerde energie in neergeslagen toestand) evengoed aanwezig was als in de organische materie); deze uitbreiding tot de niet-menselijke natuur is geen totemisme in de strenge zin, doch wordt begrijpelijker vanuit een totemistische mentaliteit. Ziedaar wat ik met die uitweiding over totemisme heb willen aantonen.

Tot nog toe hebben wij de twee eerste reïncarnismen in Hellas kort besproken, nl. het Orfische en het Pythagoreïsche. Nu het derde reïncarnisme (zie hoger blz. 8).

c/ Het Platonisme, in de lijn van ofwel één, de twee, Orfisme of Pythagor(e)isme, ofwel van allebei samen, was reïncarnistisch ingesteld. Doch, voordat wij dit even aanvatten, knopen wij opnieuw aan *De Burgh, Nalatenschap der Oudheid*, aan. I, blz. 127v. (zie hoge blz. 8 over de drie ziele-opvattingen in Hellas).

Na het sluimerende bewustzijn en het paranormaal ontwaakt bewustzijn (het eerste was de toestand na de dood van de ziel in de ogen van de archaische Griek; het tweede was de voor- en vooral de toestand na de dood van de ziel in de ogen van de Orfiker of van de Pythagoreeër) komt nu, met

Socrates van Athene (-469/-399), het aards - verstandelijke en - redelijke bewustzijn:

Socrates, Platon' s leraar, vereenzelvigde 'ziel' met bewuste persoonlijkheid voor zover deze rationeel-intellectueel actief is in woord en daad, vooral in de gewetensvolle of 'ethische' (= morele) daad van gehoorzaamheid aan de wetten van de polis (d.i. de Griekse stadsstaat).

Als grondslag van het gewetensvolle handelen in stadsstaatverband zag Socrates het rein intellectuele (verstandelijke) en rationele (redelijke) begrip (conceptualisme). Socrates is de eerste denker in Griekenland die het begrip 'begrip' tot onderwerp van reflexie maakt.

In klare begrippen (het goede, het gerechte, het eerbiedwaardige, enz.) zag hij de kern van een nieuwe wetenschap, de ethiek of moraal. Deze kon het eng individuele standpunt te boven komen waarin zijn tijdgenoten zich verstrikten, en een algemeen (universeel, voor alle mensen van alle tijden en alle landen geldig) oordeel inzake gewetenskwesaties vellen en als gedragslijn aannemen.

Men meet het nieuwe dat Socrates in Griekenland invoerde door zowel het archaische als het Orfisch-Pythagoreïsche zielsbegrip definitief, dacht hij wel bij momenten in zijn Atheense aardse mentaliteit en burgerzin, naar de achtergrond te verschuiven.

Dit is begrijpelijk als men weet dat Socrates, in het Atheense midden, af te rekenen had met de sofisten, als levensbeginsel verstandelijk-redelijk doordacht zelfbelang vooropzetten en, daarmee, bij de jeugd vooral, succes oogstten.

Over de andere ziele-opvattingen, door *Dodds, The Greeks and the Irrational*, p. 179; opgesomd en in zijn boek daarvoor uitgelegd, kunnen wij niet uitweiden

1/ het stoffelijk overschot, voor zover levend in het graf (denk aan de 'vampieren', die niet vergaan, ook na jaren niet, in hun graf)

2/ de vergankelijke ademtocht, die ofwel in de lucht wordt uitgestort ofwel in de 'aither' (een hogere) luchtsoort) wordt opgeslorpt).

Het Platonische reincarnisme verstaat men nog wel het best uit wat Dodds, o.c., 207/235, zegt omtrent Platon' s denkwijze(n).

a/ Platon is 'rationalist' (in de zin van 'verlichte geest' op zijn Atheens).

b/ Doch de diepe crisis die de Griekse wereld doormaakte in zijn dagen, dwong hem én de Sofistiek (met Socrates) én zelfs Socrates, zijn leermeester, te verbreden tot een ‘metafysisch’ systeem (d.i. een wereld- en levensbeeld dat het heelal in zijn geheel, ook het onzichtbare deel ervan, omvat in een redelijk-verstandelijke uitleg).

Het contact met de Pythagoreeërs in Zuid Italië en Sicilië heeft hem een model van zo’ n verbreding bezorgd: zij kenden een sjamanistische basis met een wiskundig-ethische en maatschappelijke uitwerking erbij.

Dit ‘syncretisme’ (d.i. mengen van andere gelijksoortige elementen) wordt Platon’s model, doch op een oorspronkelijke wijze: hij vereenzelvigde de ‘ziel’ of ‘daimon’ der Pythagoreïsche traditie met haar ‘goddelijke’ sluimerende vermogens met de verstandelijk-redelijke ‘ziel’ van Socrates met haar gewetensvolle bewustheid.

Dit loopt uit op een volledige herduiding van het sjamanistische grondpatroon, aldus Dodds: de vervoering van de sjamaan wordt mentale concentratie; zijn occult weten wordt het metafysische ‘zien’ (‘schouwen’) van eeuwige waarheden (belichaamd in de zogenaamde ideeën (d.i. begrippen doch thuis in een bovenzinnelijke wereld)); de sociale rol van de sjamaan wordt die van de ‘wachters’ in Platon’s stadsstaat; ook de reïncarnatie blijft bewaard, doch het zich herinneren van vorige (aardse) levens wordt nu het zich herinneren (anamnèsis) van de ideeën, die de kern van een nieuwe kennisleer worden.

A. Gödeckemeyer, *Platon*, München, 1922 wijst erop dat voorbestaan en nabestaan, bij Platon, twee betekenissen heeft:

a/ een grondslag geven aan het zich herinneren van de ideeën, die men ooit geschouwd heeft in een ander, hoger, verstandelijk - redelijk bestaan;

b/ het ‘bewijs leveren dat de ziel van degene die de ideeën ‘schouwt’, verwant is met (dezelfde natuur heeft als) de eeuwige ideeën, die aan het ontstaan en vergaan ontsnappen (wat de eeuwige ziel ook doet). Wat niet betekent dat Platon niet ook de vergelding na de dood voor deugd of ondeugd in dit leven aanneemt. Maar de nadruk is verlegd naar de ideeënleer.

Bibliografische opmerking.

M.b.t. het begrip ‘totemisme’ zij, voor diegenen die er meer willen over weten, verwezen naar b.v. M. Besson, *Le totémisme*, Paris, 1929 (vrl. pp. 69/70: J. Frazer (*Totemism*, Edinburgh, 1887) was ‘conceptionalist’ inzake totemisme; dat betekent dat de Australische overtuiging inzake geboorte en

‘reïncarnatie’ (het woord, zoals hoger blz. 2 bepaald, natuurlijk), voor Frazer, de sleutel biedt tot die merkwaardige vereenzelviging van mensen met niet-menselijke werkelijkheden;- wat maar één van de vele ‘theorieën’ inzake totemisme vertegenwoordigt);

Cl. Levi-Strauss, Le totémisme aujourd’ hui, 1962-1, 1969-3 (het boekje van de beruchte Franse structuralist beweert dat, behalve een minimale logistische classificatie, de zgn. ‘totemistische’ feiten nog geen samenhangen - de echte ‘theorie’ bezitten;- wat van zijn structuralistisch standpunt begrijpelijk is, natuurlijk);

M. Augé/ J. Middleton, Anthropologie religieuse (Textes fondamentaux), Paris, 1974 (met inleiding verrijkte vertaling van *J.Middleton, ed., Gods and Rituals (Readings in Religious Beliefs and Practices)*, Austin/ London, 1967), waarin pp. 20/22 (discussie over Elkin’ s opvattingen, vooral door Levi-Strauss), pp. 97ss (*AP Elkin, La nature du totemisme australien*) het totemisme betreffen; twee werken geven een overzicht van de hedendaagse theorieën omtrent religie: *A. Lemonnyer, trad./ P.W. Schmidt, Origine et évolution de la religion (Les théories et les faits)*, Paris 1931 (*totemistische theorieën*: pp. 139/156 (Mac Lennan/ J. Frazer, W. Robertson Smith, S. Freud, E Durkheim) niettegenstaande zijn ouderdom blijft dit katholieke werk steeds goed bruikbaar -;

M. Meslin, Pour une science des religions, Paris 1973 (vult vorig werk aan inzake theorieën; over totemisme o.m. pp. 115ss.(S. Freud,)).

M.b.t. het begrip ‘sjamanisme’ zie *C.A. Schmitz, Hrsg., Religions-ethnologie*, Frankfurt a.M., 1964, S. 265/295 (*L.Vajda, Zur phaseologischen Stellung des Schamanismus*), 296/334 (*D. Schröder, Zur Struktur des Schamanismus*); *M. Eliade, Le chamanisme et les techniques archaïques de l’ extase*, Paris 1951 (behandelt het Aziatisch, Indonesisch, Oceanisch, Noord- en Zuidamerikaans sjamanisme, - wat bewijst dat sjamanisme een wereldfenomeen is); *R. Boyer / E. Lot - Falck, les religions de l’ Europe du Nord (Eddas, Sagas, Hymnes chamaniques)*, Paris 1974, vrl. pp. 524ss. (zwart-magisch sjamanisme in de Edda’s), pp. 614ss. (Siberisch sjamanisme op zijn Euraziatisch), telkens met teksten; *Vilmos Mo’ szegi, Tracing Shamans in Siberia (The Story of an ethnographical expedition)*, Oosterhout, 1968) (het Hongaars origineel: 1960); *M. Bouteillen, Chamanisme et guérison magique*, Paris, 1950 (behandelt vrl. het Noordamerikaans-Indiaans sjamanisme als magische geneeskunst, vergeleken met de Franse ‘genezers’).

Tot daar een summiere keuze uit een massa boeken over reïncarnatie.

3. Overzicht der anamnese methoden

Epistemologie voor een kort overzicht van de voornaamste herinneringen of anamnese methoden. (Encausse, Lancelin, experimentele opvatting , apocalyptiek)

Inleiding: er zijn vele beschrijvingen van de methoden op herinneringen op te roepen. Eén van de beste overzichten is *J. H. Brennan, Five Keys to past lives*, Wellingborough, 1971-1; 1978-4. Reden: de auteur weet wat occultisme is. Daarom een vluchtig overzicht.

A. Onrechtstreekse methoden.

Een ander 'ziet' in de plaats van de raadplegende.

1. Het ja-nee bord (ouija) der spiritisten is een methode: een medium, geleid door een begeleidende geest, krijgt inzichten door omtrent vroegere levens (via 'entiteiten').

Gerda Walther, Reïncarnation und Parapsychologie, in *Zeitschr. f. Religions- und Gesichts-geschichte*, 1957: 2, S. 191-199, wijst op de verwarring die kan ontstaan tussen de herinneringen van de gestorvene die mededeelt, en de raadpleger.

2. Het mediumnieke 'zien' van vroegere levens van een raadplegende, door b.v. een begaafd helderziende of (psycho)therapeut. Zolang er geen controle is m.b.t. de raadpleger, weet men niet of wat hij 'ziet', juist is. Alles hangt af van de juistheid van de 'ziener' zelf als hij een contact-object (psychometrisch) hanteert. Dit wordt nu kort besproken.

B. Rechtstreekse methoden.

Deze verschaffen de geïnteresseerde zelf een directe herinnering van de eigen vorige levens, zonder mediale bemiddelaar.

Voorop kunnen vermeld de door G. Walther, o. c., 195, opgemerkte spontane herinneringen aan vroegere existenties is bij een aantal mensen: ze hebben de indruk, plots, flitsmatig, belevenissen uit vroegere levens opnieuw te beleven en dit bij een volle dagbewustzijn.

Twee soorten methodisch verworven herinneringen kunnen hier worden vermeld: de hypnotische en de volbewuste.

(1) De hypnotische, respectievelijk zelfhypnotische methode

Deze is gesteund

a/ op het afsluiten van de dagdagelijkse wereld,

b/ ten voordele van een suggestie of bewerkte 'slaap' (tot in de graad van 'diepe trance of vervoering') waarin een versterkte aandacht voor vroegere existenties deze oproept.

1/ De kritiek zegt dat de hypnotische slaap benevelend werkt en dat de proefpersoon te weinig zelf bewust herbeleeft,

2/ ook beweert zij dat de fusie van de hypnotiseur met de gehypnotiseerde tot vermenging van de beide reeksen vorige levens kan aanleiding geven.

Sutphen (collectief), Netherton (individueel) passen de hypnose in hun past Lives Therapy, hierboven vernoemd, toe, blijkbaar met therapeutische resultaat.

Helena Wambach, La vie avant la vie, Paris, 1979 (// Life before Life, New York, 1979) door de USA psychologe.

(2) Drie methoden

a. Brennan noemt drie methoden die, echter bij nader toezien, veeleer elkaar aanvullen.

(2) a.1. De symboolcontemplatieve methode.

Deze op C. G. Jung gesteunde beschouwelijke concentratie op zinnebeelden die archetypisch zijn, (d.i. in het collectieve onbewuste van ons allen als er een waakvlam, gereed liggen), is vooral energetisch van belang.

Men doet alsof men zonder lichaam, ja, zonder persoonlijkheid, puur bestaat zonder meer en men richt dat pure bewustzijn

1. op niet abstracte zinnebeelden (de vader, de moeder, die gek, de oude wijze man, de slaaf, de tovenaar, het boek des levens, enz.) of

2. op abstracte symbolen (de kring, het getal, de zon, het punt, yin en yang, enz.). Deze zinnebeelden, eens voorwerp van beschouwelijke aandacht, voeren geen stoffelijke of fluïdieke energie toe in de contemplant, die, plots, flitsen van scènes die hij ooit zelf beleefd heeft, mogelijk maakt; net zoals men plots zich een naam herinnert die men eerst niet vond.

(2) a.2. De dieptemeditatieve methode:

Deze eerder oosters beschouwelijke aandacht, rechtstreeks en van meet af aan gericht op vorige levens,

1/ heeft redundantie (= overtollige) vormen, zoals b.v. de Indische maharadja's met hun eerder buitenissige handelwijzen - neuspuntkijken b.v. - deze beoefenen;

2/ zij heeft ook efficiënter vormen

a) steeds dezelfde plaats, tijd en zetel kiezen; beginnen met gewoon te mediteren, d.i. de aandacht stabiel gericht houden op iets,

b) eens dat men het mediteren gewend is, wat lezen over reïncarnatie om een theoretische vorming te verwerven, en dan mediterend ingaan op vorige levens: flitsen zullen doorkomen, vroeg of laat.

(a) a.3. De akasjische herinnering:

‘Akasja’ is een Sanskriet woord voor ‘boek des levens’, d.i. de verzameling van alle feitelijke gebeurtenissen van het heelal, zoals deze, in de fijne stof (‘astrale’ stof geheten met een theosofisch woord), die alomtegenwoordig is, in het heelal, op onzichtbare wijze, zijn vastgelegd als in een fluïdiek geheugen;

De meditant (zie vorige methode) stelt zich deze algemene informatiebron voor als een onmetelijke bibliotheek, waarin alles, ook de vroegere levens van de meditant, is opgetekend; daarin ‘snuistert’ de meditant totdat de flitsen uit vorige levens opduiken.

Alle helderzienden naar het verleden toe, wanneer zij ‘zien’, putten uit deze informatiebron. Opgemerkt zij dat

1) de symboolcontemplatieve methode het energetisch substraat van ‘zien’, ‘herinneren’ op de voorgrond plaatst;

2) De dieptemeditatieve begunstigt de inkeer die nodig is om zich te ‘herinneren’;

3) de Akashische of subtiel-stoffelijke is direct op het object der herinnering gericht; zij vullen elkaar aan.

(2) b. De vlotte (meditatievrije) methode

De vlotte directe methode. Vgl. *Denys Kelsey, Joan Grant, Many Lifetimes. (Ned. Meer dan één leven, Deventer. Isola Pizani, Doodgaan is geen sterven (Mourir n’ est pas Mourir (Mémoires des vies antérieures)), Paris, 1978.*

Besluit: Er zijn echte gevaren voor de lichamelijke of psychische gezondheid gemoeid met herinneringen aan de vorige levens. De drie monotheïstische religies (Jodendom, Christendom, Islam) hebben deze risico’s duidelijk beseft. Daarom hebben zij paranormale fenomenen steeds met argwaan bekeken, en de wederbelichaming geweerd uit de orthodoxe, (= rechtgelovige) godsdienst.

(1) Inderdaad, paranormale fenomenen lukken slechts wanneer iemand de nodige fijnstoffelijke energie (= fluïdum) bezit. Fluïdiek uitgeputte mensen

a) lopen gevaar zichzelf te beschadigen en hun aardse bezigheden onmogelijk te maken door gebrek aan die subtiele ('astrale') energie,

b) ofwel zuigen zij deze uit de voorwerpen, planten, dieren, medemensen, die dan, op hun beurt, ongunstig beginnen te werken.

(2) Heel bijzonder zijn herinneringen - spontane of methodisch gezochte - van vorige levens ongunstig, ja, rampzalig, indien, per toeval, de gebeurtenis die, flitsmatig, opduikt, fluïdiek gesproken, sterker is dan het fluïdieke potentiaal dat de zich herinnerende heeft op het ogenblik van de herindeling.

1. In vorige levens zijn ongelukken van allerlei aard geschied (ziekten, kwetsuren, vijandschappen, enz.);

2. Vooral vroegere eeuwen deden veel meer aan - zwarte - magie (d.i. het gewetenloze gebruik van subtiele energie): het herbeleven van dergelijke voorvallen kan overweldigen, ont-zetten uit het gezonde evenwicht.

Reeds de dieptepsychologen waarschuwen tegen de ongewenste doorbraak van on- of het onderbewuste krachten in het onvoorbereide bewuste zielenleven: tot die on- en onderbewuste gegevens behoren zeer zeker de herinneringen van vorige levens.

Gevolg: men moet 'psychisch' (versta: onder oogpunt van persoonlijke potentiaal van energie) sterk zijn om 1. paranormale en 2. inzonderheid - reïncarnistische ervaringen en fenomenen onbeschadigd te kunnen verwerken.

A. T'Jampens, Phil. Lic.

Voegen we aan deze tekst nog toe wat over reïncarnatie gezegd werd in tekst 44, 'Dis net die oorties van die seekoei' onder het hoofdstuk-onderdeel op p. 74 :

4. Reïncarnatie : Is hij Elias?

"Voor heel wat mensen mag het geloof in reïncarnatie of herbelichaming absurd lijken. Toch is ze gemeengoed in heel wat culturen en occulte stromingen. De Bijbel vermeldt ze zijdelings, onder meer in *Joh. 9:6* waar de genezing van de blindgeborene ter sprake komt. De Joden vragen aan Christus: "Rabbi, wie heeft gezondigd? Hij of zijn ouders? Zo dat hij blind geboren werd?" Als deze tekst representatief is voor de toenmalige mentaliteit dan blijkt hieruit dat de Joden minstens geloofden in een bestaan dat aan het huidige leven voorafgaat, en dat bovendien zijn weerslag kan hebben in het huidige. Jezus antwoordde dat de man blind

geboren is opdat de werken van God in hem zouden geopenbaard worden. Aanhangers van de reïncarnatieleer besluiten uit dit ontwijkende antwoord van Jezus dat hij de reïncarnatieleer niet echt afkeurt. Hij had hier ruimschoots de gelegenheid toe. Mogelijk heeft Hij het thema niet publiek willen ter sprake brengen. “

“Ook met betrekking tot Johannes de doper vragen de Joden zich af of hij Elias is. Lezen we *Johannes, 1:19*. “De Joden hadden uit Jeruzalem priesters en Levieten op Johannes de doper afgestuurd met de vraag: “Wie bent u?” Onomwonden kwam hij ervoor uit: “Ik ben de Messias niet.” “Wie dan wel? Bent u Elias?” vroegen ze. “Die ben ik ook niet”, antwoordde hij. Met andere woorden, de joden vragen hem of hij een wedergeboorte van een profeet is, die al lang geleden gestorven is.”

In *Marcus 6,14* lezen we: Koning Herodes hoorde over Jezus, want zijn naam was bekend geworden, en ze zeiden: “Johannes de Doper is uit de doden opgewekt. Daarom zijn die krachten in Hem werkzaam.” Maar anderen zeiden: “Het is Elias“, en weer anderen: “Het is een profeet als andere profeten.” Toen Herodes dat hoorde, zei hij: “Die Johannes, die ik heb laten onthoofden, is uit de doden opgewekt.”

En *Mat. 16,14* vermeldt dat Jezus aan zijn volgelingen vroeg: “Wie zeggen de mensen, dat de Mensenzoon is?” waarop zij zeiden: “Sommigen zeggen: Johannes de doper, anderen, Elias; weer anderen, Jeremias of één van de profeten”. Maar ook dezen waren al overleden.

“Je kunt reïncarnatie ontkennen omdat het niet streng wetenschappelijk kan bewezen worden. Maar mag je dan daaruit besluiten dat het niet bestaat? Of moet je dan veeleer zeggen dat de wetenschap hierover geen uitspraak kan doen. Als de wetenschap zich beroept op de gegevens van de gewone zintuigen, dan kan zij enkel zinvolle uitspraken doen over zintuiglijk waarneembare gegevens. Maar dan is haar terrein niet de hele werkelijkheid, maar slechts dat deel dat op één of andere manier zintuiglijk kan ervaren worden. Over het andere deel kan zij geen uitspraken doen.”

“Wie de werkelijkheid beperkt tot het zintuiglijk waarneembare, vindt nu eenmaal niets dat dit zintuiglijk waarneembare overschrijdt. Zo kan een kind overtuigd zijn dat zijn ouders hem of haar graag zien, en dat ze van elkaar houden. Maar hoe zoiets echt bewijzen? Zo kun je ook de mirakels van Jezus wegedeneren, of zijn nederdaling ter helle, zijn verrijzenis, zijn hemelvaart, de kracht van het gebed en alle helderziendheid en magie... Maar dan blijft er van het dynamisme dat in elke echte religie steekt, niets meer over. Er

rest je dan nog slechts een lege huls, met eventueel nog wat psychologische, sociologische en folkloristische elementen.”

Tot zover dit stukje tekst uit tekst 44.

Verwijzen we tenslotte nog naar hoofdstuk 5.2.2. in het boek ‘De Homo Religiosus’ op deze site dat op het thema ‘Reïncarnatie’ dieper ingaat.